

Sirküler Tarihi : 20.10.2008
Sirküler No : 2008/100

EMEKLİ OLUP ÇALIŞMAYA DEVAM EDENLERİN SOSYAL SİGORTA MEVZUATI KARŞISINDAKİ DURUMU (SOSYAL GÜVENLİK DESTEKLEME PRİMİ UYGULAMASI)

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 1 Ekim 2008 tarihinde yürürlüğe girmesiyle, yaşlılık aylığı aldığı halde çalışmaya devam edenlerin durumu hakkında bazı tereddütler ortaya çıkmıştır.

Bu sebeple, bunların durumunu izah eden bir Sirküler hazırlanması ihtiyacı hasıl olmuştur.

5510 sayılı Kanun ile, Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan yaşlılık aylığı almaktayken yeniden çalışmaya başlayanlar hakkında önemli değişiklikler yapılmış olmakla birlikte, bu Kanun'un yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihinden önce SSK, BAĞ-KUR ve EMEKLİ SANDIĞI mevzuatları kapsamında sigortalı olanlar hakkında geçiş hükümleri getirilerek, bunlar büyük ölçüde 1 Ekim 2008'de önceki kanuni düzenlemelere tabi tutulmuşlardır.

Dolayısıyla, 5510 sayılı Kanun'un bu konudaki yeni düzenlemeleri, sadece 1 Ekim 2008 tarihinden sonra İLK DEFA sigortalı olanları ilgilendirmektedir.

Bu nedenlerle Sirkülerimiz 1 Ekim 2008 tarihinden önce sigortalı olanlar ile bu tarihten sonra ilk defa sigortalı olanların durumunu ayrı ayrı irdelemek üzere iki ayrı başlık altında hazırlanmıştır.

I. 5510 Sayılı Kanun'un Yürürlüğe Girdiği 1 Ekim 2008 Tarihinden Önce Sigortalı Olanların Durumu :

Kanun'un yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihinden önce iştirakçi veya sigortalı olanlar ile vazife malullüğü, malullük ve yaşlılık veya emekli aylığı bağlananlar ve Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte sosyal sigorta destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler hakkında sosyal güvenlik destek primine tabi olma bakımından Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümlerin uygulanmasına devam edilecektir. (5510 s. Kanun Geçici Md.14) Bununla birlikte bunların durumunda da aynı madde ile bazı değişiklikler yapılmıştır.

Buna göre 1 Ekim 2008 tarihinden önce herhangi bir tarihte SSK, BAĞKUR veya EMEKLİ SANDIĞI şemsiyesi altında sigortalı olanlar (bunların 1 Ekim 2008 tarihi itibarıyla sigortalılıklarının devam ediyor olması şart değildir), bu tarihten önce yaşlılık aylığı alanlar, bu tarihten önce yaşlılık aylığı alıp aynı zamanda SSK ve BAĞKUR kapsamında sosyal güvenlik destek primi ödeyerek ücretli veya bağımsız olarak çalışmaya devam edenler büyük ölçüde eski düzenlemelere tabidirler. Kısacası 1 Ekim 2008 tarihinden önce bu sigortaların şemsiyesi altına girmiş olanlar, ister 1 Ekim 2008'den önce isterse sonra yaşlılık aylığı almaya başlamış olsunlar, yaşlılık aylığı alırken ya da ücretli veya bağımsız çalışmaya başlama açısından büyük ölçüde bu Kanun'la yürürlükten kaldırılan düzenlemelere tabi olacaklardır. Ancak bunların sosyal güvenlik destek primi oranlarında 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanun'un geçici 14 ncü maddesi ile belirlenen oranlar geçerli olacaktır.

Bu düzenlemeleri kısaca şöyle özetleyebiliriz :

1. SSK kapsamında (5510 sayılı Kanuna göre 4/a kapsamındakiler) yaşlılık aylığı almakta iken yeniden bu kapsamda çalışmaya başlayanların (bir işyerine bağlı olarak çalışan hizmet erbabı) yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarih itibarıyla kesilir. Bunlardan 506 sayılı Kanun'un 73 ncü maddesine göre prim alınır.

Bunlardan isteyenler, sosyal güvenlik destek primi ödeyerek yaşlılık aylığı almaya devam edebilirler. Sosyal güvenlik destekleme primi oranı, prime esas kazançları üzerinden (5510 sayılı Kanun Md :80), 81 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen prim oranına (ki bu kısa vadeli sigorta dalları olan iş kazası ve meslek hastalığı bakımından gösterdiği tehlikenin ağırlığına göre %1 ila %6,5 oranları arasında olmak üzere 83 ncü maddeye göre Kurumca belirlenir) %30 oranının ilavesi ile belirlenir. %1 ila %6,5 arasında belirlenecek primin tamamı işveren tarafından, %30'luk primin ise ¼'ü (% 7,5) işçi tarafından ¾'lük kısmı (% 23,5-29) ise işveren tarafından karşılanır. 1 Ekim 2008 tarihinden önce bunlardan %30 SGDP alınıyor, ¼'ünü (% 7,5) işçi, ¾'ünü (% 22,5) işveren karşılıyordu.

Görüldüğü üzere, 1.10.2008 tarihinden itibaren sosyal güvenlik destek primi sigortalı payı değişmeyip % 7,5 olarak kaldığı halde, işveren payı % 22,5'ten % 23,5-29'a yükseltilmiştir.

2. SSK kapsamında (5510 sayılı Kanuna göre 4/a kapsamındakiler) yaşlılık aylığı almakta iken, BAĞKUR kapsamında (5510 sayılı Kanuna göre 4/b kapsamındakiler) çalışmaya başlayanların (örneğin Anonim Şirketlerde yönetim kurulu üyesi olanlar) hakkında 5510 sayılı Kanunun 30 ncu maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde belirtilen hükümler uygulanacaktır. Yani bunların yaşlılık aylıklarının kesilmemesi için almakta oldukları yaşlılık aylığından sosyal güvenlik destek primi kesilecektir. 5510 sayılı Kanun'un Geçici 14/b maddesi uyarınca bu kesintinin oranı 1 Ekim 2008 – 31 Aralık 2008 dönemi için %12 ve takip eden her yılın Ocak ayında bir puan artırılarak uygulanacaktır. Ancak bu oran %15'i geçemeyecektir. 1.10.2008'den önce oran, BAĞ-KUR 'un 12. gelir basamağının % 10'u şeklinde uygulanmaktaydı.
3. BAĞKUR kapsamında (5510 sayılı Kanuna göre 4/b kapsamındakiler) yaşlılık aylığı almakta iken SSK kapsamında (4/a) çalışmaya başlayanların, yaşlılık aylığı kesilmemekle beraber, bunlar da 1 nci maddede belirtilenler gibi %1 ila %6,5 oranlarında alınacak kısa vadeli sigorta dalları primlerinin yanı sıra %30 oranında daha SGDP ödeyecekler, %1 ila %6,5'luk primin tamamı ile %30'luk primin ¾'ünü işveren, %30'luk primin ¼'ünü ise işçi karşılayacaktır.
4. BAĞKUR kapsamında (4/b) yaşlılık almakta iken yine BAĞKUR (4/b) kapsamında çalışmaya başlayanların 2 nci maddede belirtilenler gibi aylıklarından SGDP kesilecektir. Bu kesintinin oranı da yine 1 Ekim 2008 – 31 Aralık 2008 döneminde %12 olup, sonraki yılların Ocak aylarında birer puan artırılarak uygulanacaktır. Kesinti oranı %15'i geçemeyecektir. 1.10.2008'den önce bu oran % 10 idi.
5. Emekli Sandığı (4/c) kapsamında emekli aylığı almakta iken SSK (4/a) veya BAĞKUR (4/b) kapsamında çalışmaya başlayanlar da, SGDP ödeyerek çalışabileceklerdir. Bunlarda da 1.10.2008 tarihinden itibaren yukarıda belirtilen yeni oranlar geçerli olacaktır.
6. SGDP, süresi içinde tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısım sürenin bittiği tarihten itibaren ilk üç aylık sürede her bir ay için %3 oranında gecikme cezası uygulanarak artırılacaktır. Ayrıca her ay için bulunan tutarlara ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere borç ödeninceye kadar her bir ay için ayrı ayrı Hazine Müsteşarlığı'nca açıklanacak bir önceki aya ait Türk Lirası cinsinden iskontolu ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetlerinin aylık ortalama faizi bileşik bazda uygulanarak gecikme zammı tatbik edilecektir. Ancak ödemenin yapıldığı ay için gecikme zammı günlük hesaplanacaktır.
7. Eskiden BAĞ-KUR sigortalısı sayılan anonim şirketlerin kurucu ortakları, 5510 sayılı Kanunda 4/b sigortalıları arasında sayılmamıştır. Bunlardan sigortalılıklarını devam ettirmek isteyenler, 1.10.2008 tarihinden itibaren 6 ay içinde yazılı olarak talepte bulunmak zorundadırlar. Bu süre içinde talepte bulunmayanların sigortalılıkları 1.10.2008 tarihi itibarıyla sona erdirilecektir.

8. Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyeleri 4/b sigortalısı olarak sayıldıkları için, bu görevleri dolayısıyla ücret (hakkı huzur) almasalar bile, emekli olduktan sonra bu görevlerine devam etmeleri halinde SGDP ödemek zorundadırlar.

II. 5510 Sayılı Kanun'un Yürürlüğe Girdiği 1 Ekim 2008 Tarihinden Sonra İlk Defa Sigortalı Olanların Durumu :

Bu Kanun'un yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihinden sonra ilk defa sigortalı olanlardan yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra, yeniden çalışmaya başlayanların durumu aşağıdaki gibi olacaktır.

- Kanun'un 4/b-4 maddesindekiler (tarımsal faaliyette bulunanlar) hariç olmak üzere bu Kanuna veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilecektir.
- Kanun'un sadece 4/b kapsamındakiler (eski BAĞKUR), talepte bulunmak suretiyle SGDP ödeyerek yaşlılık aylıklarını almaya devam edebileceklerdir. Bu prim, yaşlılık aylığından kesinti yapılmak suretiyle ödenecek ve oranı da yaşlılık aylığının %15'i olacaktır.
- Kanun'un 4/a (eski SSK) ve 4/c (eski Emekli Sandığı) maddesindekilerin yaşlılık aylığı almaktayken yeniden çalışmaya başlamaları durumunda kesilen yaşlılık aylıklarını SGDP ödeyerek alabilme imkanları yoktur. Bunlar yaşlılık aylıklarına ancak çalışmaya son vererek hak kazanabilirler.

Saygılarımızla.